

Skogstrategi for Land, Hadeland og Nittedal

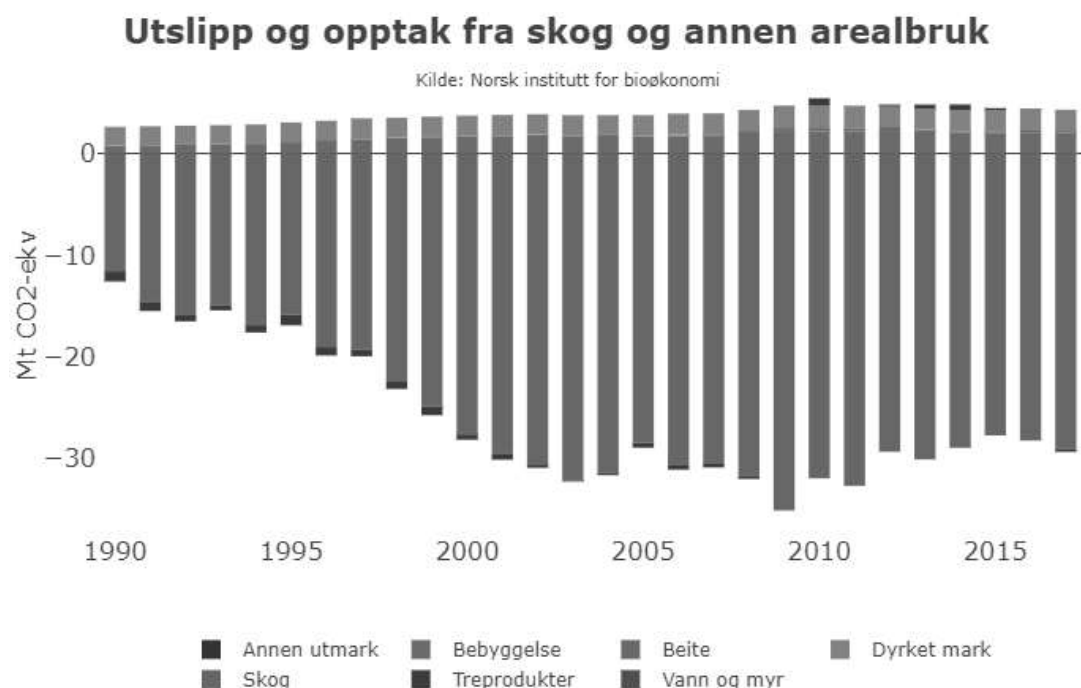
2024 - 2027

Skogens plass i en nasjonal sammenheng

Skogressursene er bygd kraftig opp gjennom de siste 100 år, så i dag utgjør biomassen i skog omkring 3 ganger det den var for 100 år siden og tilveksten er fordoblet i samme tidsrom. Dette er resultat av systematisk planting og foryngelse og stell av skogen som er gjort over generasjoner av skogeierne i landet, men basert på lovgiving og virkemidler i skogpolitikken. Se figurene under.

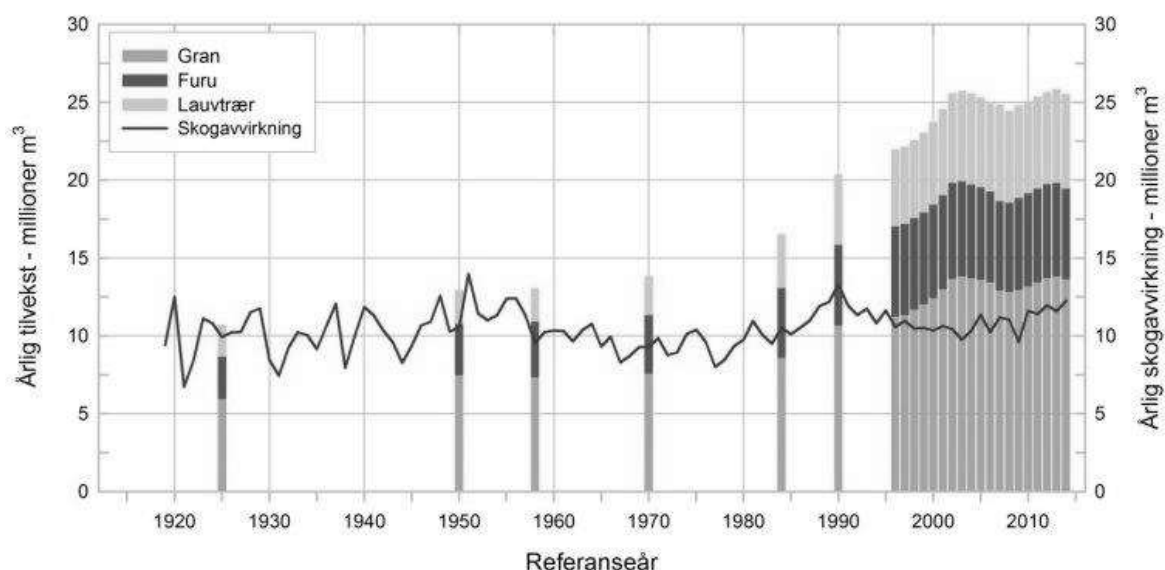
Tømmeret fra skogen i Norge har vært råstoff for en betydelig skog- og tre-industri i Norge. I mange år var dette en av våre viktigste eksportnæringer. Inntektene fra oljen har de siste 30-40 åra bidratt sterkt til vår høye levestandard. Dette har medført et særnorsk høyt kostnadsnivå som sammen med fallende råvarepriser har ført til at en rekke treforedlingsbedrifter er lagt ned både rundt årtusen-skiftet og tidlig i det siste ti-året. Så fra å være en næring som delvis importerte råstoff for en omfattende eksportindustri, har skogbruket måttet eksportere omkring 40 % av tømmeret som råvare de siste åra. Når bruken av fossilt råstoff må reduseres på grunn av klimaspørsmålet, har mange forhåpninger til at skognæringen og andre biologisk baserte næringer kan bli viktig deler av «det grønne skiftet.»

Skogen og skogbruket er en viktig del av omstillingen av det norske samfunnet og ikke minst «det grønne skiftet» i næringslivet. Dette gjelder særlig i fylkene Innlandet og Akershus, som til sammen utgjør over 30 % av Norges produktive skogareal. Skogen er et viktig råstoff for industri og mange miljøvennlige produkter, ikke minst for trebyggeri. Men skogen er også av vital betydning for binding av CO₂. Som helhet binder skogen ca. 29 millioner tonn CO₂-ekvivalenter hvert år, mer enn 50 % av alle klimagassene som slippes ut i Norge.

Kilde: Miljødirektoratet. Figuren viser at det er et visst utslipp fra landbruket, særlig fra bebyggelse og dyrket mark (over =-linja i figuren). Det er negative utslipp fra skog på ca. 30 millioner tonn CO₂ fra ca. år 2000, det vil si skogen binder store mengder CO₂, omkring 50 % av alle utslipp i Norge.

Årlig tilvekst og avvirking i norske skoger

Kilde: NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi. Figuren viser at skogavvirking (Grønn heltrukken linje) har ligget på omkring 10 millioner m³ i året i de siste hundre år. Fra omkring 1960 til omkring år 2000 har tilveksten (søylene med grønn, brun og gul farge) økt til omkring det dobbelte av skogsavvirkingen. Slik har tilveksten holdt seg de siste 20 åra.

Utviklingstrekk i skognæringen i Land, Hadeland og Nittedal

Skogbruket i regionen er sammensatt, og eiendomsstrukturen er uensartet. I hele området er det innslag av store skogeiendommer, både private og allmenninger, der det drives et profesjonelt skogbruk. I tillegg er det mange små gårdsskoger, med svært varierende aktivitetsnivå. Generelt har kommunene vært preget av en jevnt høy avvirking, se tabellen under. Vi har i de senere år sett en noe nedgang i skogkulturen, men observerer at denne nå er på veg opp igjen. Skogbruket i våre 6 kommuner utgjør 4 – 6 % av aktiviteten i skogen i Norge.

Kommune	Tilvekst (m ³)	Avvirking (m ³)	Planting (stk)	Ungskogpleie (dekar)	Vegopprusting og nybygging (meter)
Nordre Land	157.000	115.000	652.000	1.998	1.859
Søndre Land	210.000	145.000	679.500	3.913	4.782
Sum Land	367.000	260.000	1.331.500	5.911	6.641
Gran *	227.000	91.925	301.570	2.524	1.337
Jevnaker	72.000	54.864	241.829	873	1.560
Lunner	107.618	37.782	121.456	621	1.690
Nittedal	62.305	28.081	136.311	464	920
Sum Hadeland og Nittedal	469.393	212.652	801.165	4.481	5.507
6 kommuner i alt	836.000	472.612	2.132.665	10.392	12.148

Kilde: Skogfondregnskapet/ØKS. Tallene er et gjennomsnitt pr år for 3-års – perioden 2020 – 2023

* Særlig Gran kommune har stor forskjell på tilvekst og avvirking. Det skyldes at svært mye av skogen, særlig på almenningene i Gran, består av ung, veksterlig skog, som ikke kan/bør avvirkes før om to eller tre tiår.

Klimatisk og geografisk er det lite som skiller regionen. Tømmermarked og arbeidsmarked er også for en stor del sammenfallende. Særlig på Hadeland har skogarealene vært nyttet som utmarksbeite for husdyr, både sau og storfe.

For bare noen tiår siden var mange eiere sysselsatt i egen skog med hogst og kjøring, men etter at maskinell avvirkning ble introdusert på 80 tallet, er egeninnsatsen i dag marginal. I samme periode har også skogbruksinntekten som andel av familienes totale inntekter falt betydelig, hovedsakelig pga. fallende realpriser på tømmer. Denne utviklingen har medført at færre ungdommer, som skal overta skogeiendom, velger skogbruk som en del av utdannelsesløpet sitt, at de skogbruksfaglige miljøene er mindre aktive og at de økonomiske driverne for å investere i skogen er redusert.

Til tross for disse utviklingstrekkene holder investeringsaktiviteten seg rimelig godt oppe. Langt de fleste ønsker å forvalte skogeiendommen sin på en langsiktig og bærekraftig måte. Utfordringene og skrankene for investeringer er vel så ofte knyttet til kompetanse og prioritering, som økonomisk gjennomføringsevne.

De store eiendommene, blant annet almenningene, er base for et solid fagmiljø, som sammen med andelslagets virksomhet har bidratt til at det har vært en jevn aktivitet i investeringer i framtidsskogen. I hovedsak foreligger et godt utbygd skogsbilvegnett, men det er et vesentlig behov for opprusting.

Andelslaget Viken Skog har vært den dominerende tømmerkjøper og leverandør av skogkultur-tjenester, men også Nortømmer og Glommen Skog AS er aktuelle aktør. Omstrukturering av andelslagene, vil også bidra til økt konkurranse i tømmermarkedet i Randsfjordregionen og Nittedal, noe som kan resultere i en betydelig økning i avvirkningsnivået. Dersom dette scenarioet slår til, vil en viktig oppgave både for privat og offentlig veiledningsapparat være å se til at det samtidig blir investert tilstrekkelig i framtidsskogen. For kommunene som skogoppsyn blir det dessuten viktig at konkurransen om tømmeret ikke medfører hogst av skog som fortsatt er sunn og i god vekst.

Skogbruket sin plass i nærings- og miljø-utfordringene i regionen

Skognæringen har en rekke vilkår som det må tas hensyn til i det daglige. Det er miljøkrav om å ivareta det biologiske mangfoldet, det er å sørge for en balanse mellom skogbruk, friluftsliv og vilt, og det er å tilpasse seg de nye utfordringene som endringene i klima innebærer.

Skogbrukets ressurser er utgangspunkt for råstoff til lokal og regional industri og arbeidsplasser, og er et vesentlig bidrag for det grønne skiftet i Innlandet. Tre som byggemateriale og til energiformål vil være viktige bidrag til at eiendomsutviklere og kommuner bygger mer miljøvennlig og reduserer sine klimagassutslipp.

Nærings og miljøtilskudd som virkemiddel i skogbruket

Det er helt avgjørende for at skogen fortsatt skal være et viktig bidrag til verdiskapingen og til reduksjon av klimagassutslipp, at skogkultur – planting og ungskogpleie – opprettholdes på et høyt nivå, helst høyere enn dagens nivå.

Nærings- og miljøtilskudd til skogbruket (NMSK-midler) er, sammen med lovverk og skogfond (tvungen fondsavsetning til investering i ny skog og infrastruktur på skogeiendommene), de offentlige virkemidlene som skal stimulere til framtidsrettede investeringer i skogbruket. Staten tildeler kommunene hvert år andeler av NMSK-midlene via Fylkesmennene. Det er oppfordret til å lage regionvise retningslinjer, der kommunene samordner seg både om reglene og fordeling mellom vegprosjekt samlet for en hel region.

De 3 Hadelandskommunene Gran, Jevnaker og Lunner har hatt et felles landbrukskontor i mer enn 15 år. I tillegg har kontoret fra 2020 fått ansvar for Nittedal. Dette er et naturlig område å ha et

samarbeid. Siden 3 av kommunene er i Akershus og en i Innlandet (Gran), har man også behov for å samarbeide med flere kommuner i Innlandet. Det har tidligere vært en viss samordning av lokale NMSK-midler med kommunene langs Randsfjorden, Søndre og Nordre Land. Da de naturgitte og næringsmessige forholdene i stor grad er sammenfallende langs Randsfjorden, er det naturlig å fortsette og videreutvikle dette samarbeidet.

På denne bakgrunn er denne felles skogstrategien utarbeidet, sammen med vedlagte *Overordnede retningslinjer for NMSK tilskudd i Land, Hadeland og Nittedal*.

Selv om det er felles strategi og retningslinjer for 3 kommuner i Innlandet og 3 kommuner i Akershus, er prosentsatsene for tilskudd til de enkelte skogeierne avhengig av tildelte midler fra det enkelte fylke. Derfor kan prosentsatsene det enkelte år variere noe mellom de 3 kommunene i Akershus og de 3 i Innlandet.

Mål og strategier 2024-2027

Skogforvaltning

MÅL

God utnyttelse av skogens produksjonsevne og CO₂ opptak, samt produksjon av kvalitetstømmer. Det forutsetter god stedstilpassing av foryngelsesmetode og treslagsvalg avhengig av bonitet og jordbunnsforhold.

STRATEGIER

Avvirkning:

Det er ikke hensiktsmessig å ha et konkret mål om avvirkningens størrelse. Dette styres hovedsakelig av tilgang på hogstmoden skog, tømmerpris og forventninger om endringer i denne. Hensynet til verdiskapning og CO₂-binding tilsier en avvirkning over tid som reflekterer avvirkningspotensialet. God utnyttelse av produksjonsevnen og skogens CO₂ opptak innebærer at sunn skog i god vekst ikke avvirknes.

Skogkultur:

Stimulere til riktig bruk av skogfond. Tilskudd til skogkultur (supplering, markberedning, ungsogpleie) skal brukes aktivt til stimulering av oppbygging av skogressursene ved raskest mulig reetablering av ny skog etter hogst og ved stell av skogen for ressursoppbygging. Vi har et mål om at mengden ungsogpleie skal øke noe fra siste periode.

Tiltak som kunstig kvisting og etablering av lauvskog i jordbrukets kulturlandskap skal vurderes som aktuelle tilskuddsområder avhengig av det enkelte års bevilgninger.

Infrastruktur

MÅL

Bygge infrastruktur, opprusting av skogsveger, inklusive bruer og velteplasser som både er tilpasset de framtidige krav om transport av tømmer til industri, samt tar andre hensyn som et mildere, våtere og villere klima krever. Det må også legges vekt på at kommunale veger også blir rustet opp for transport med dagens tømmerbiler, så de ikke blir flaksehalsen for tømmeret fra skog til industri.

STRATEGIER

Gjennom en riktig bruk av tilskuddsmidlene ønsker en å oppnå økte investeringer i veger, spesielt opprusting. Stimulere til økt vegvedlikehold ved å bidra til bedre organisering av vegforeningene og bygge opp kunnskap om vedlikehold og klimautfordringer.

Miljø - klima:

MÅL

En bærekraftig forvaltning av skogressursene med sikte på aktiv lokal og nasjonal verdiskaping, binding av CO₂, og å sikre det biologiske mangfoldet, hensyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene i skogen.

STRATEGIER

Skogeierne er med i sertifiseringsordning for hogst av skogen og tar de generelle hensyn som må til på sin eiendom.

Kommunen må ha gode prosesser og rutiner knyttet til forvaltning av nøkkelbiotoper (MiS-registreringer). Rovfuglireir, tiurleiker, friluftsliv og kulturminner må også hensyntas.

Kommunene må komme tidlig inn i arbeidet med skogvern for å bidra til gode prosesser og helhetlige vurderinger knyttet til frivillig vern – ordningen.

Stimulere det lokale næringslivet og kommunene til å bygge i tre, slik at klimabelastningen av byggeri reduseres, og at bygningene binder CO₂, så lenge de står. Rest-råstoff fra skogene, som ikke kan nyttes til andre formål, bør gå til oppvarming i bioenergianlegg til erstatning for strøm, som har andre anvendelsesområder, f.eks. i elektrifisering av transporten.

Sørge for en bærekraftig hjorteviltforvaltning gjennom fastsetting av bestandsmål, beitetaksering og ved behandling av bestandsplaner.

Ivareta landskapshensyn og estetikk ved skogbrukstiltak

Klimaskadeforbyggende vurderinger skal gjøres i alle skogtiltaksaker og på områder der kommunen har en kontrollfunksjon: for eksempel bidra til å begrense og raskt utbedre terrengskader, ras og flomvurderinger i vegbyggingssaker, vedlikehold av skogsbilveger

Økte investeringer i skogkultur som bidrag til langsiktig økt CO₂ opptak i skog.

Rekruttering og kompetanse

MÅL

Økt kunnskap om skog og stell av skogen for en bærekraftig utnyttelse av skogressursene. Gjennom en felles satsing på økt lokal rekruttering til skogsarbeiderfaget vil vi både sikre aktivt stell av skogen og lokale arbeidsplasser.

STRATEGIER

Bidra til at skogeierkompetansen økes både når det gjelder forvaltning av skog og praktisk egeninnsats i skogen.

Legge til rette for fagbrevutdanning i skogbruket.

Legge til rette for at ungdom interesser seg for skogforvaltning, og vil skaffe seg innsikt i skogbruket gjennom JOBU- prosjektet.

Delta og bidra til organisering av skoleskogdager.